

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego wywoływaną przez bakterie - pałeczki krztuśca wytwarzające toksynę krztuścową. Choroba może wystąpić w każdym wieku, ale jest najbardziej niebezpieczna dla nieuodpornionych lub częściowo uodpornionych niemowląt i małych dzieci, u których może dochodzić do rozwoju niebezpiecznych powikłań a nawet zgonu. Krztusiec jest niezwykle zaraźliwy, a źródłem zakażenia mogą być chorzy z typowymi objawami, chorzy z nietypowymi objawami (np. przewlekłym kaszlem trwającym wiele tygodni) lub zakażeni bez objawów. Przebycie krztuśca nie chroni przed powtórny zachorowaniem.

Powikłania krztuśca obejmują: zaburzenia snu, bezdech, zapalenie płuc, zapalenie ucha środkowego, krwawienia (dospojówkowe, krwawienia z nosa, krwiaki podtwardówkowe i śródmózgowe) i odmę opłucnową. U ponad 5% hospitalizowanych dzieci poniżej 10 roku życia występują objawy neurologiczne. U osób starszych w wyniku przewlekłego, gwałtownego kaszlu mogą wystąpić: zaburzenia snu, nietrzymanie moczu, przepuklina pachwinowa i złamania żeber.

Ile jest zachorowań na krztusiec?

Przed wprowadzeniem powszechnych szczepień w 1960 roku, krztusiec był częstą przyczyną zgonów dzieci poniżej 1 roku życia. Po wprowadzeniu szczepień liczba zachorowań zmniejszyła się ponad 100-krotnie, jednak od połowy lat 90-tych, także w krajach stosujących masowe szczepienia, obserwuje się wzrost liczby zachorowań, szczególnie wśród starszych dzieci oraz dorosłych.

W 2015 roku w Europie odnotowano łącznie 40 195 zachorowań na krztusiec, w tym najwięcej w Niemczech (9 000 zachorowań), Holandii (6 178 zachorowań), Hiszpanii (6 863 zachorowania) i Wielkiej Brytanii (5 482 zachorowania). W Polsce również obserwujemy wzrost zachorowań. Obecnie każdego roku rejestruje się 5 000- 7 000 zachorowań, jednak od wielu lat nie odnotowuje się zgonów z powodu krztuśca.

Szczepionka przeciw krztuścowi zawsze jest podawana w jednym wstrzyknięciu jako szczepionka skojarzona przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi (DTP). Dzieciom można podawać szczepionkę DTP z całokomórkowym składnikiem krztuśca (DTwP) lub bezkomórkowym składnikiem krztuśca (DTaP). Szczepionka całokomórkowa zawiera całe bakterie krztuśca, które w czasie wytwarzania szczepionki są inaktywowane (zabijane). Szczepionka bezkomórkowa zawiera od 1 do 5 wybranych oczyszczonych antygenów krztuśca. Nastolatkom i dorosłym podawana jest szczepionka dTap, z obniżoną zawartością antygenów krztuśca i błonicy.

Pamiętaj, że...

- Ochrona po szczepieniu przeciw krztuścowi zmniejsza się z upływem czasu dlatego schemat szczepienia obejmuje podawanie kolejnych dawek przypominających szczepionki.

Szczepienia obowiązkowe przeciw krztuścowi obejmują 3-dawkowy schemat szczepienia podstawowego niemowląt przeciw krztuścowi w wieku 2, 4 i 5-6 m. ż. oraz dawkę uzupełniającą dzieci w 16-18 m. ż. oraz 2 dawki przypominające dzieci w 6 r.ż. i nastolatków w 14 r.ż.

Szczepienia zalecane przeciw krztuścowi obejmują:

- dawkę przypominającą dTap w 19 r.ż. zamiast dT,
- dawkę przypominającą dTap (co 10 lat) dla osób dorosłych, zwłaszcza tych, którzy będą kontaktować się z niemowlętami,
- dawkę przypominającą dTap kobiet po 28 tyg. ciąży,
- dawkę przypominającą dTap (co 10 lat) personelowi placówek opieki zdrowotnej, zwłaszcza mającego kontakt z dziećmi i kobietami w ciąży oraz personelowi instytucji opiekuńczo-wychowawczych (żłobki, przedszkola, szkoły).

Bezpieczeństwo. Szczepienie przeciw krztuścowi wiąże się z ryzykiem wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP) o charakterze miejscowym (ból, zaczerwienienie, obrzęk w miejscu wkłucia) oraz ogólnym (gorączka i drażliwość). Ciężkie NOP takie jak nieukojanya płacz, zespół hipotoniczno-reaktywny, drgawki gorączkowe, ciężkie reakcje alergiczne występują bardzo rzadko i ustępują bez trwałych następstw. Ciężkie NOP występują przeciętnie raz na 10000 podanych dawek szczepionki całokomórkowej i około 2-krotnie rzadziej po podaniu szczepionki bezkomórkowej.

Dlaczego warto szczepić się przeciw krztuścowi?

Szczepienia przeciw krztuścowi wykonujemy przede wszystkim aby zmniejszyć ryzyko ciężkiego krztusca u niemowląt i małych dzieci, dla których może on być chorobą śmiertelną. Szczepienia są również konieczne aby ograniczyć możliwość zakażenia niemowląt i krążenie bakterii w społeczeństwie, szczególnie wśród osób blisko kontaktujących się z małymi dziećmi. Krztusiec u starszego rodzeństwa, rodziców i dziadków często nie jest rozpoznawany z powodu nietypowych objawów. Dlatego o szczepieniach przypominających powinny pamiętać przede wszystkim osoby kontaktujące się z nieuodpornionymi małymi dziećmi.

Pamiętaj, że...

- Aktualna liczba zachorowań na krztusiec w Polsce na tle wielu innych krajów jeszcze nie jest alarmująca;
- Dzięki szczepieniom obowiązkowym mamy wysoki (ponad 95%) odsetek zaszczepienia dzieci;
- Bardzo ważna jest akceptacja i realizacja zalecanych szczepień przeciw krztuścowi, szczególnie wśród osób z bliskiego otoczenia małych dzieci;
- Szczepienia kobiet w ciąży, osób z ich otoczenia oraz pracowników oddziałów pediatrycznych zmniejsza ryzyko zachorowania niemowląt.